

Звіт про управління ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ» за 2019 рік

1 Загальна інформація

Державне госпрозрахункове підприємство «Український державний центр радіочастот» (надалі – УДЦР або підприємство) є державним унітарним комерційним підприємством, заснованим на державній власності, яке утворено відповідно до Закону України «Про радіочастотний ресурс України» і відноситься до сфери управління Національної комісії, що здійснює державне регулювання в сфері зв'язку та інформатизації (надалі – НКРЗІ або уповноважений орган управління).

Метою діяльності підприємства є забезпечення ефективного користування радіочастотним ресурсом (надалі – РЧР) України в інтересах усіх категорій та груп користувачів, створення умов для впровадження в Україні та подальшого розвитку телекомунікаційних технологій з використанням РЧР, проведення радіочастотного моніторингу використання РЧР України, забезпечення електромагнітної сумісності (надалі – ЕМС) радіоелектронних засобів (надалі – РЕЗ) та випромінювальних пристроїв (надалі – ВП), виявлення та попередження порушень на мережах операторів телекомунікаційних мереж загального користування (надалі – ТМЗК), а також отримання прибутку.

Місцезнаходження підприємства – 03179, Україна, м. Київ, проспект Перемоги, 151.

2 Організаційна структура та опис діяльності підприємства

Організаційно та територіально УДЦР складається з головного офісу, розташованого за офіційною адресою, та 9-ти регіональних філій. Інформація щодо структури та місцезнаходження філій розміщена на офіційному сайті УДЦР www.ucrf.gov.ua.

Згідно Статуту підприємства, затвердженого рішенням НКРЗІ від 05.09.2017 № 460, УДЦР здійснює свою економічну діяльність за такими основними напрямками:

1. Визначення умов ЕМС і виконання розрахунків ЕМС РЕЗ та ВП за заявами суб'єктів господарювання, здійснення міжнародної координації заявлених присвоєнь радіочастот, оформлення та надання висновків щодо ЕМС РЕЗ, здійснення погоджень частотних присвоєнь.

2. Присвоєння радіочастот (смуг радіочастот) РЕЗ та ВП, видача дозволів на експлуатацію РЕЗ та ВП, призначення позивних сигналів РЕЗ у смугах радіочастот загального користування, призначення сигналів розпізнавання, ведення Реєстру присвоєнь радіочастот, формування та супроводження бази даних присвоєнь радіочастот в Україні.

3. Підготовка висновків для прийняття уповноваженим органом управління відповідних рішень щодо видачі ліцензій на користування РЧР України та підготовка висновків для Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо можливості та умов користування РЧР України для телерадіомовлення.

4. Здійснення за дорученням уповноваженого органу управління міжнародно-правового захисту, координації присвоєнь радіочастот, реєстрація в Міжнародному союзі електрозв'язку присвоєнь радіочастот України, здійснення спільно з іншими державами спільних заходів щодо виявлення та припинення дії джерел радіозавад.

5. Участь за дорученням уповноваженого органу управління у здійсненні заходів щодо проведення конверсії РЧР України.

6. Проведення радіочастотного моніторингу (надалі – радіомоніторинг або РЧМ) використання РЧР України, виконання робіт з виявлення та усунення дії джерел радіозавад у смугах радіочастот загального користування, здійснення заходів щодо забезпечення ЕМС РЕЗ.

7. Участь у приймальних, натурних випробуваннях РЕЗ та ВП на місці встановлення (експлуатації), здійснення вимірювання їх параметрів.

8. Виконання робіт з оцінки відповідності радіообладнання вимогам технічних регламентів, здійснення добровільної оцінки відповідності продукції, процесу, послуги або системи. Проведення комплексних випробувань технічних засобів.

9. Проведення вимірювань параметрів ТМЗК, у тому числі щодо порядку маршрутизації трафіку та показників якості телекомунікаційних послуг.

10. Участь за дорученням Голови уповноваженого органу управління у здійсненні державного нагляду за дотриманням законодавства про РЧР України у смугах радіочастот загального користування.

11. Здійснення спільних з Департаментом державного нагляду НКРЗІ та Національною поліцією України заходів щодо запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства у сфері користування РЧР та телекомунікацій.

12. Надання уповноваженому органу управління за результатами проведення радіочастотного моніторингу відповідних пропозицій стосовно ефективності використання розподілених смуг радіочастот і внесення змін до Плану використання РЧР України та Національної таблиці розподілу смуг радіочастот України.

13. Забезпечення впровадження в порядку та обсягах, визначених законодавством, додаткових заходів щодо недопущення ввезення із-за кордону та експлуатації заборонених до застосування в Україні термінального обладнання, РЕЗ та ВП.

14. Здійснення інших видів діяльності, виконання робіт та надання послуг за напрямками діяльності УДЦР.

УДЦР за дорученням голови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, бере участь у здійсненні державного нагляду за дотриманням законодавства про радіочастотний ресурс України.

Крім того, за дорученням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, УДЦР здійснює міжнародний захист, координацію радіочастот, бере участь у роботі Міжнародного союзу електрозв'язку.

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» є єдиним підприємством в Україні, на яке покладається вирішення зазначених вище завдань у смугах радіочастот загального користування.

Підприємство веде самостійний баланс, має поточний, валютний та інші рахунки в установах банків.

Підприємство має право укладати договори (угоди), набувати майнові та немайнові права, нести відповідальність, бути позивачем і відповідачем в суді, відповідно до законодавства.

Підприємство на платній основі за рахунок коштів користувачів РЧР України та на їх замовлення виконує роботи (надає послуги), а за рахунок коштів Державного бюджету України – роботи, пов'язані з розрахунком мереж цифрового наземного мовлення та виявленням джерел радіозавад у смугах радіочастот загального користування за заявою спеціальних користувачів. Перелік робіт та послуг, що виконує підприємство, а також тарифи на них затверджуються уповноваженим органом управління в установленому порядку.

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» включене до переліку об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави та до Реєстру великих платників податків.

3 Результати діяльності

Відповідно до положень чинного законодавства України, зокрема, Закону України «Про радіочастотний ресурс України», основними видами діяльності УДЦР є:

- 1) присвоєння радіочастот, призначення позивних сигналів РЕЗ, видача дозволів на експлуатацію;
- 2) ведення Реєстру присвоєнь радіочастот;
- 3) проведення радіочастотного моніторингу використання РЧР України;

4) здійснення заходів щодо забезпечення ЕМС РЕЗ та ВП, заходів щодо виявлення та усунення дії джерел радіозавад;

5) підготовка висновків для прийняття Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, відповідних рішень щодо видачі ліцензій на користування РЧР України;

6) підготовка висновків на безпосереднє замовлення для Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо можливості та умов користування РЧР України для телерадіомовлення;

7) видача дозволів на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та вимірювальних пристроїв;

8) інші види діяльності, пов'язані з користуванням РЧР України і передбачені статутом УДЦР.

Загальний дохід підприємства від операційної діяльності складає 658,3 млн грн, що на 7% більше порівняно з 2018 роком.

Обсяг чистого доходу від основної діяльності за 2019 рік склав 653,4 млн гривень.

В структурі доходів переважну більшість складають доходи від:

радіочастотного моніторингу та забезпечення 495,8 млн грн;
електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів -

присвоєння радіочастот - 116,4 млн грн;

сертифікація радіоелектронних засобів - 20,9 млн грн;

вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж - 5,7 млн грн;

облік та ведення бази даних міжнародних ідентифікаторів - 0,1 млн грн;

роботи пов'язані з централізованим технічним адмініструванням перенесених абонентських номерів - 14,4 млн гривень

Головну роль у зростанні доходів підприємства продовжує відігравати запровадження в Україні 4G-технології у сфері зв'язку, що сприяло збільшенню обсягу доходу від послуг з радіочастотного моніторингу радіоелектронних засобів та ЕМС порівняно з 2018 роком на 15%.

4 Ліквідність та зобов'язання

За результатами діяльності у 2019 році підприємство має досить високі показники критеріїв оцінки результатів фінансово-господарської діяльності. Так, коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) дорівнює 2,1 (при нормативному значенні ≥ 1); коефіцієнт фінансової стійкості – 7,98 (при нормативному значенні > 1); коефіцієнт платоспроможності – 0,9 (при нормативному значенні $> 0,5$). Такі показники обумовлені наявністю у підприємства достатньої кількості високоліквідних активів, зокрема грошових

коштів для оплати своїх зобов'язань та постійним контролем управлінського персоналу за рівнем зобов'язань.

Крім того, при визначенні ефективності діяльності підприємства важливим критерієм оцінки є показник ступеню зносу основних засобів. Станом на 31.12.2019 року значення цього показника становило 14% (при нормативному значенні < 70%). Таке значення показника характеризується достатніми капіталовкладеннями в оновлення основних засобів підприємства. За підсумками діяльності УДЦР у 2019 році на оновлення парку основних засобів та нематеріальних активів було здійснено фінансування в сумі 250,7 млн гривень.

Активи підприємства станом на 31.12.2019 року склали 1457,6 млн грн, в т. ч. оборотні активи 133,8 млн грн; довгострокові зобов'язання 21,5 млн грн; поточні зобов'язання 65,2 млн гривень.

Довгострокові зобов'язання складаються: із резерву на додаткове пенсійне забезпечення та зобов'язань з оренди нерухомості і транспорту, формування яких передбачено обліковою політикою УДЦР.

Структура поточних зобов'язань наступна: 2,1 млн грн - поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; 1,9 млн грн - зобов'язання за товари, роботи, послуги (строк сплати за якими не настав); 1,6 млн грн - зобов'язання за розрахунками з бюджетом (строк сплати за якими не настав); 4,1 млн грн - розрахунки з заробітної плати (строк сплати за якими не настав); 0,8 млн грн - розрахунки зі страхування зобов'язання (строк сплати за якими не настав); 54,7 млн грн - інші поточні зобов'язання (строк сплати за якими не настав).

5 Екологічні аспекти

Підприємство приєдналось до національного екологічного руху збереження навколишнього природного середовища та запровадило захід «Еко офіс», яким передбачено сортування побутових відходів за природою походження.

З метою охорони довкілля та збереження навколишнього середовища на підприємстві проводяться заходи з раціонального використання води та економного споживання електроенергії.

6 Соціальні аспекти та кадрова політика

Середня кількість працівників УДЦР у 2019 році – 982 чоловіка, в тому числі жінок – 248 чоловік.

На підприємстві створено об'єднану первинну профспілкову організацію УДЦР, яка забезпечує нагляд за повагою до прав людини, рівними гендерними можливостями працевлаштування тощо.

У відповідності до вимог чинного законодавства з метою регулювання

основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин на підприємстві між адміністрацією УДЦР та об'єднаною профспілковою організацією УДЦР укладено Колективний договір.

З метою заохочення працівників підприємства Колективним договором УДЦР передбачені стимулюючі заходи у вигляді виплат премій, виплат на лікування, надання додаткових відпусток та інші. Підприємство щорічно забезпечує проведення медичного огляду працівників.

З метою підвищення кваліфікації працівників підприємства проводяться навчання та семінари, на регулярній основі відбувається атестація працівників та перегляд встановлених категорій.

7 Ризики

Підприємство постійно проводить заходи щодо мінімізації операційних та фінансових ризиків. Так, наказом УДЦР від 09.10.15 року № 543 утворено постійно діючу комісію з моніторингу діяльності банківських установ з метою запобігання втрати чи блокування коштів УДЦР на рахунках банків.

З метою мінімізації ризиків пов'язаних з інформаційною безпекою наказом УДЦР від 24.05.18 № 276 утворено постійно діючий Комітет з питань функціонування системи управління інформаційною безпекою відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 27001:2015.

Наказом УДЦР від 29.07.16 № 483 утворено Тендерний комітет, всі закупівлі підприємство здійснює за допомогою системи електронних торгів Prozzoro, що дозволяє знизити ризики під час проведення закупівель та виборі партнерів.

УДЦР активно проводить антикорупційну політику. Для запобігання, виявлення та протидії корупції на підприємстві розроблена та впроваджена Антикорупційна програма.

Наказом УДЦР від 12.05.17 № 297 утворено Комісію з оцінки корупційних ризиків УДЦР та щорічно затверджуються програми щодо виявлення та усунення корупційних ризиків.

У 2009 році Державним підприємством «Український державний центр радіочастот» сертифіковано систему управління якістю в системі сертифікації УкрСЕПРО на відповідність вимогам стандарту ISO 9001. У 2014 році УДЦР проведено ресертифікацію Системи управління якістю та отримано сертифікат на період до 18.11.2019 року.

Система управління якістю набула подальшого розвитку. Отримано сертифікат органу сертифікації систем управління ДП «Укрметртестстандарт» про відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) № UA.C.297-18 в Реєстрі Органі сертифікації зареєстрований 28.08.2018, який чинний до 27.08.2021 року.

8 Дослідження та інновації

В УДЦР створено Центр з сертифікації європейського рівня у складі акредитованого в установленому порядку Органу з сертифікації техніки зв'язку та Випробувального центру. За результатами проведеної Національним агентством з акредитації України (НААУ) у березні 2018 року перевірки діяльності акредитованого Органу з сертифікації техніки зв'язку (ОС УКРЧАСТОТНАГЛЯД) УДЦР отримано Атестат про акредитацію терміном дії до 24.03.2023 року. Продовжують збільшуватися обсяги замовлень на роботи з сертифікації радіоелектронного обладнання, проведення досліджень інноваційних приладів.

Власними силами УДЦР в Україні створено автоматизовану систему радіочастотного моніторингу, яка за рівнем науково-технічного оснащення, масштабами реалізації та охоплення радіомоніторингом РЕЗ є однією із найпотужніших у Європі.

9 Фінансові інвестиції

Підприємство не здійснює фінансові інвестиції у цінні папери інших підприємств, фінансові інвестиції в асоційовані або дочірні підприємства тощо.

10 Перспективи розвитку

В УДЦР розроблено Стратегічні плани розвитку Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» на 2019-2023 роки та 2019-2028 роки відповідно до п.5 частини 1 статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Стратегічні плани розвитку УДЦР розроблено з метою визначення напрямів і шляхів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, оптимізації використання ресурсів та їх концентрація на найбільш перспективних і значущих напрямках його розвитку, визначення взаємно узгоджених дій структурних підрозділів та підприємства в цілому для реалізації визначених завдань, розроблення та реалізації відповідних інвестиційного та щорічних фінансових планів.

Стратегічні плани розвитку Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» базуються на:

- врахуванні результатів науково-обґрунтованого прогнозування розвитку сфери телекомунікацій у світі взагалі та в Україні зокрема;
- уявленні реальних можливостей та потужностей підприємства щодо забезпечення вирішення покладених на нього завдань, відповідності їх сучасному світовому рівню розвитку сфери телекомунікацій;
- постійній підтримці високого рівня науково-технічної підготовки фахівців і технічного оснащення підприємства для забезпечення вирішення покладених на нього завдань, створенні та підтриманні на

- підприємстві високотехнологічної технічної бази, високого рівня автоматизації виробничих процесів шляхом упровадження сучасних апаратно-програмних комплексів і автоматизованих систем управління;
- високому професіоналізмі та відповідальності керівництва та фахівців підприємства;
 - реалізації заходів щодо створення та розвитку нормативно-правової бази у сфері регулювання використання РЧР, гармонізації її з європейською та світовою.

Враховуючи, що розвиток телекомунікацій в Україні спрямовано на забезпечення широких верств населення сучасними засобами та послугами зв'язку та значною мірою визначається загальними світовими та європейськими тенденціями розвитку сфери телекомунікацій, УДЦР сприяє реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного користування РЧР України в інтересах усіх категорій та груп користувачів, створення умов для впровадження в Україні новітніх та подальшого розвитку існуючих телекомунікаційних технологій з використанням РЧР.

У першу чергу це стосується радіотехнологій загального користування: телерадіомовлення, рухомого (мобільного) зв'язку, широкосмугового радіодоступу, передавання даних, супутникового зв'язку тощо.

Впровадження нових радіотехнологій вимагає виділення певного придатного для цього РЧР або перерозподілу (рефармінгу) вже розподіленого ресурсу, що є дуже складним завданням в умовах щільного його розподілу між діючими радіотехнологіями.

Для забезпечення розрахунків ЕМС і ведення центральної облікової бази частотних присвоєнь в УДЦР впроваджено Систему управління радіочастотним спектром на базі програмних комплексів ICS Manager та ICS Telecom.

За результатами проведених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у січні та березні 2018 року торгів з продажу радіочастот для технології цифрового стільникового радіозв'язку четвертого покоління (4G) відповідно в діапазонах радіочастот 2600 МГц і 1800 МГц в Україні набуло початок впровадження мереж 4G (*LTE, Long Term Evolution*).

Останнє також стало можливим завдяки позитивним результатам проведених УДЦР досліджень щодо визначення умов забезпечення електромагнітної сумісності систем LTE з сусідніми радіотехнологіями, планування та розгортання LTE-мереж тощо.

За відповідними ліцензіями на 4G з 1 квітня 2018 року розпочато надання послуг цифрового стільникового радіозв'язку LTE в діапазоні 2600 МГц у великих містах України. Нині УДЦР видано понад 1,4 тисячі дозволів на експлуатацію РЕЗ LTE в діапазоні частот 2600 МГц. Одночасно здійснюється рефармінг смуг частот для цифрового стільникового радіозв'язку 2G стандарту GSM1800. Станом на кінець липня 2018 року видано дозвільні документи на 6,2 тисячі базових станцій LTE в діапазоні частот 1800 МГц.

Впровадження 4G/LTE у 2018-2019 році має забезпечило зростання середньої швидкості передавання даних (фактично швидкості доступу до мобільного Інтернету) орієнтовно з 2 Мбіт/с (на даний час 3G/UMTS) до 20 Мбіт/с.

Щодо довгострокового планування розвитку сфери телекомунікацій, то необхідно зазначити впровадження у майбутньому мереж п'ятого покоління цифрового рухомого (мобільного) зв'язку (5G). Окрім надання класичних послуг мобільного Інтернету, 5G відкриє революційні технологічні можливості порівняно з існуючими стандартами 3G/UMTS та 4G/LTE: зокрема, нарешті надасть можливість повноцінної реалізації концепції «Інтернет речей» (*Internet of Things, IoT*), широкого запровадження споживання послуг завдяки віртуалізації, дистанційної автоматизації виробничих процесів, дистанційного керування автомобілями/механізмами тощо. Особливістю впровадження таких технологій є освоєння більш «високих» (порівняно з 3G/UMTS та 4G/LTE) смуг радіочастот (в тому числі 24,25-27,5 ГГц та вище), можливість використання значних блоків смуг радіочастот (безперервні блоки від 100 МГц до 800 МГц) тощо.

За очікуванням європейської спільноти повномасштабне тестування 5G в Євросоюзі розпочнеться з 2020 року. Очікувано, у 2022-2023 роках можливе впровадження перших мереж 5G і в Україні. У СЕРТ практично визначились, що першою смугою для впровадження 5G в Європі буде смуга частот 3,4-3,8 ГГц. Водночас, СЕРТ пропонує зобов'язати адміністрації зв'язку країн Європи забезпечити й доступність для 5G принаймні 1 ГГц у смузі частот 24,25-27,5 ГГц. Це визначає необхідність з боку регуляторних органів та Адміністрації зв'язку України визначитись із послідовністю кроків щодо впровадження 5G в Україні, долучитися до опрацювання технічних і регуляторних умов застосування вищезазначених смуг радіочастот, а також смуг радіочастот 800 МГц/700 МГц, (першого/другого цифрових дивідендів), 2,1 ГГц, 2,3 ГГц, 2,6 ГГц, що ідентифіковані для розвитку мобільно-фіксованих мереж зв'язку (MFCN), забезпечивши можливість перерозподілу смуг радіочастот, створення умов використання для мереж 5G.

Особливу увагу доведеться приділити умовам ліцензування, бізнес-процесам УДЦР з видачі дозволів на експлуатацію та нотифікацію здійснених присвоєнь, оскільки в окремих смугах необхідно забезпечити захист діючих супутникових та супутникових (пасивних) служб. Також важливим стратегічним завданням радіочастотного менеджменту, на думку фахівців УДЦР, є завдання з гармонізації розподілу смуг частот з загальноєвропейським, що в майбутньому сприятиме прискоренню реалізації УДЦР заходів з міжнародної координації/нотифікації та полегшить користувачам мереж 5G споживання послуг поза межами країни, зокрема, в країнах Європейського Союзу.

Директор з фінансових питань

Директор департаменту бухгалтерської роботи -
головний бухгалтер

Андрій КИШИНСЬКИЙ

Олена СТАВНЮК

